

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

TRAINING PECULIARITIES FOR PROFESSIONAL ENGLISH-LANGUAGE COMMUNICATION OF THE FUTURE DOCTORS OF VETERINARY MEDICINE IN THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

Стаття присвячена проблемі підготовки майбутніх лікарів ветеринарної медицини. Невід'ємним складником цієї підготовки є формування здатності фахівця до професійної англійської комунікації. Англійська комунікація є процесом, що інтегрує такі види іншомовної мовленнєвої діяльності, як слухання, говоріння, читання, письмо. Особливостями підготовки до професійної англійської комунікації визначено: вікову специфіку, міждисциплінарний характер предмету «Англійська мова професійного спрямування» та «Англійська мова у професійній діяльності», рівень фахової компетентності студентів, початковий рівень володіння іноземною мовою у групі та у окремих слухачів курсу, застосування педагогічних технологій та методів. Вікові особливості передбачають зміщення фокусу уваги на креативні завдання, що потребують обмірковування та стимулюють до обґрунтування особистої точки зору. Міжпредметний зв'язок вказує на необхідність добору цікавого фахового матеріалу для роботи відповідно до ступеня сформованості професійної компетентності та етапу підготовки до англійської комунікації у студентів. Ефективними педагогічними технологіями, що містять потужний потенціал для формування вищезгаданої комунікації, названо інтерактивні та інтернет-технології. Такі технології невимушено заохочують до навчання; розвивають здатність до англійської комунікації (сприяють засвоєнню професійної лексики, удосконаленню знань з граматики, автоматизації та поглибленню сформованих раніше навичок і вмінь техніки читання, говоріння, письма); слугують засобом для розвитку комунікативних умінь та навичок; виховують повагу до чужої думки; формують уміння співпрацювати у команді та здатність розв'язувати практичні проблеми у фаховій діяльності. Наведено приклади таких технологій з елементами диференціації відповідно до рівня сформованості фахової компетентності та початкового рівня володіння іноземною мовою.

Ключові слова: студент, професійна англійська комунікація, особливості під-

готовки, рівень, інтерактивна технологія, інтернет-технологія.

The article is devoted to the problem of training of the future doctors of veterinary medicine. An integral component of this training is the formation of specialist's ability to professional English-language communication. English-language communication is the process that integrates such types of foreign speech activity as listening, speaking, reading, and writing. Training peculiarities for professional English-language communication include learners' age, interdisciplinary nature of subjects "English for Special Purposes" and "English in Professional Activity", the level of students' professional competence, initial English language level in group and of individual students, the application of teaching technologies and methods. Age peculiarities imply shifting the focus of teacher's attention to creative tasks that involve students to deliberate and stimulate them to have individual attitude toward certain problems. The interdisciplinary relation emphasizes the need for interesting professional teaching material according to the level of professional competence development and the formation stage of students' English-language communication. Interactive and Internet technologies have been considered as the effective teaching technologies which have significant potential for the formation of English-language communication. Such technologies encourage students for learning; develop English-language communication (assist to master professional vocabulary, improve grammar knowledge, provide automation and enhancement of formed reading, speaking, writing skills and abilities); serve as the mean for development of communicative skills and abilities; engender respect for diversity of thoughts; form the ability to cooperate in the team and ability to solve practical problems during professional activity. The examples of such technologies with differentiating factors according to the level of professional competence development and English level have been provided.

Key words: student, professional English-language communication, training peculiarities, level, interactive technology, Internet technology.

УДК 378:811.111:619:614.23

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-18-1-18>

Бурмакіна Н.С.,
канд. пед. наук,
ст. викладач кафедри іноземних мов
Житомирського національного
агроєкологічного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі розвитку країни відбуваються зміни у системі вищої освіти, зумовлені новими вимогами до підготовки фахівців. Фахівець після здобуття вищої освіти має бути конкурентоспроможним на ринку праці, відкритим до отримання нових знань та вмінь, готовим до постійного вдосконалення у професійній сфері. Глобалізація світу, розвиток сучасних технологій передбачають готовність фахівця до професійної комунікації, в тому числі й іноземною мовою.

Оскільки англійська мова виступає загальноприйнятим засобом спілкування на міжнародній арені, отже, постає проблема підготовки фахівця у закладі вищої освіти до професійної англійської комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема ефективного навчання іноземної мови студентів у нелінгвістичних закладах вищої освіти була ключовою у роботах таких науковців: Н.О. Арістової, Т.О. Брик, І.Г. Григорової, Т.І. Ключкової, О.М. Кобжева, Г.Я. Маковської тощо.

Питання підготовки до професійної англомовної комунікації досліджували Н.С. Борисенко, І.Б. Файнман, Г.Я. Павлишин, Є.О. Панасенко, Л.Б. Сліпченко.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Хоча проблемі підготовки фахівців у закладах вищої освіти присвячено багато уваги в роботах науковців, питання підготовки лікарів ветеринарної медицини до професійної англомовної комунікації є не досить дослідженим. На наше переконання, вищезгаданий тип підготовки має свої специфічні особливості, що і визначає актуальність обраної нами теми дослідження.

Мета статті – проаналізувати особливості підготовки, що сприятимуть ефективному розвитку професійної англомовної комунікації майбутніх фахівців зазначеної спеціальності.

Виклад основного матеріалу. Невід'ємною складовою частиною професійної компетентності сучасного фахівця є здатність до професійної комунікації іноземною мовою. Особливе місце з-поміж іноземних мов посідає англійська, оскільки «є ключовим інструментом міжнародного спілкування в академічному та професійному житті, засобом доступу до знань, умовою ефективної світової інтеграції та фактором економічного зростання країни» [1]. «Сфера дії державної політики щодо розвитку англійської мови у вищій освіті в Україні охоплює: викладання англійської мови професійного спрямування та викладання фахових дисциплін англійською мовою як складової частини україномовної програми» [1]; випускники ж українських університетів мусять мати рівень володіння мовою «не нижче B2» [1], що дасть змогу молодим фахівцям «повноцінно і адекватно брати участь у освітньому та професійному житті як на національному, так і на міжнародному рівнях» [1].

Таким чином, головною метою дисципліни «Англійська мова професійного спрямування» (для студентів бакалаврату) та дисципліни «Англійська мова у професійній діяльності» (для студентів магістратури) на факультеті ветеринарної медицини можна визначити формування здатності майбутнього фахівця до професійної англомовної комунікації.

Оскільки комунікація є процесом «обміну інформації як усно, так і письмово» [2, с. 207], робимо висновок, що англомовна комунікація є здатністю сприймати, відтворювати, продукувати інформацію англійською мовою; відповідно, має «інтегрувати всі види мовленнєвої діяльності: слухання, говоріння, читання, письмо» [2, с. 207].

Аналіз педагогічних та методичних джерел, а також практичний досвід роботи довели, що ефективна підготовка до англомовної комунікації майбутніх лікарів ветеринарної медицини має специфічні особливості, зокрема:

- особливості студентського віку;
- міждисциплінарний характер предметів «Англійська мова професійного спрямування», «Англійська мова у професійній діяльності» та рівень сформованості фахової компетентності студентів (бакалаврат, магістратура);
- рівень групи та окремих здобувачів вищої освіти відповідно до початкового ступеня володіння іноземною мовою;
- використання педагогічних технологій та методів, що спонукають до вивчення мови професійного спрямування.

Розглянемо зазначені особливості детальніше.

Студентський вік, як заведено, є віком від 17 до 21 року. «Юнацький вік – важливий етап розвитку розумових здібностей. Розумова діяльність студентів стає більш активною і самостійною. Якщо учні цінують зовнішню цікавість матеріалу, то студентам цікаво те, що потребує самостійного обмірковування, власної точки зору» [3, с. 176]. Отже, викладач має пам'ятати про «необхідність вибору таких форм і методів роботи, які б сприяли подальшому розвитку пізнавальної активності і самостійності студентів. Посилене почуття відповідальності у студентів, свідоме ставлення до навчання відкриває великі можливості для стимулювання потреби у самоосвіті» [3, с. 176], що, на нашу думку, є важливим мотиваційним фактором у навчанні.

Міждисциплінарний характер предметів «Англійська мова професійного спрямування» та «Англійська мова у професійній діяльності» робить акцент на доборі навчального матеріалу професійного спрямування з урахуванням ступеня сформованості фахової компетентності студентів. Так, студенти I курсу – це юнаки та дівчата, які щойно закінчили школу, не мають достатньої професійної компетентності, не володіють фаховою термінологією, але пов'язують своє майбутнє з професією лікаря ветеринарної медицини. У такому разі навчальний матеріал має стосуватися ветеринарної тематики, але доречним є добір нескладних професійних текстів для читання та аудіювання, які створюють підґрунтя до розуміння вузькоспеціалізованої інформації. Вивчення дисципліни на II курсі дає змогу перейти до навчального матеріалу складнішого характеру. У магістратурі ж добір письмових та усних завдань для підготовки до професійної англомовної комунікації на заняттях з іноземної мови має допомагати науковій діяльності студентів, оскільки здобуття вищої освіти на цьому рівні передбачає участь у наукових конференціях, форумах, семінарах, дискусіях, а також написання звітів, ділових листів.

Рівень групи та окремих студентів відповідно до початкового ступеня володіння іноземною мовою є важливою особливістю підготовки до англомовної комунікації як у магістратурі, так і під час роботи

зі студентами молодших курсів. Диференціація навчання у групах та під час роботи з окремими студентами є запорукою ефективного результату. На нашу думку, поділ на групи студентів курсу ветеринарної медицини відповідно до рівня початкового володіння англійською мовою, особливо на першому етапі навчання, сприяє ефективному розвитку здатності до професійної англомовної комунікації.

Окреме та найголовніше місце для досягнення мети дисципліни «Англійська мова професійного спрямування» та «Англійська мова у професійній діяльності» ми вбачаємо у системі підібраних педагогічних технологій та методів. Важливим є перехід від традиційних методів навчання до інноваційних, орієнтованих на взаємодію та комунікацію. З-поміж таких вважаємо за доцільне виокремити інтерактивні методи навчання та інтернет-технології.

«Інтерактивне навчання полягає в організації парно-групової та колективної взаємодії всіх суб'єктів навчального процесу з виконанням творчих, проблемно-пошукових і комунікативних завдань» [4, с. 23]. З точки зору опанування іноземною мовою інтерактивне навчання сприяє засвоєнню професійної лексики, удосконаленню знань з граматики мови, автоматизації та поглибленню сформованих раніше навичок і вмінь техніки читання, говоріння, письма. Окрім ефективної результативності, під час підготовки до професійної англомовної комунікації застосування інтерактивних технологій має потужний потенціал для формування особистості майбутнього лікаря ветеринарної медицини (слугує засобом для розвитку комунікативних умінь та навичок, виховує повагу до чужої думки, вміння співпрацювати у команді та формує здатність розв'язувати практичні проблеми у фаховій діяльності).

Прикладом інтерактивного навчання може бути рольова гра. «Мотивація ігрової діяльності забезпечується її добровільністю, можливостями вибору й елементами змагання, задоволенням потреби в самоствердженні, самореалізації» [5, с. 573]. Метод рольової гри на заняттях з іноземної мови може «занурити» майбутнього фахівця у середовище професійного характеру і, як наслідок, процес підготовки до англомовної комунікації буде цікавим, невимушеним та ефективним.

Такі завдання можуть слугувати прикладами застосування методу рольової гри на заняттях з англійської мови зі студентами факультету ветеринарної медицини.

Завдання для студентів I курсу:

– Suppose you are a teacher of biology at a primary school in Great Britain. Give information concerning different classes of animals.

На нашу думку, запропонований вид діяльності є ефективним для підготовки майбутніх лікарів

ветеринарної медицини до професійної англомовної комунікації, оскільки відповідає віковим особливостям та досвіду першокурсників, носить міждисциплінарний характер, враховує ступінь сформованості фахової компетентності студентів, готує до сприйняття вузькоспеціалізованої інформації, потребує самостійного обмірковування. Подане завдання орієнтоване на розвиток монологічного мовлення, але може бути застосоване для розвитку й діалогічного, якщо інші студенти групи виконуватимуть роль «класу» та будуть ставити запитання «вчителю біології». До того ж у такому разі спрацьовує диференційний підхід, який залучить до роботи студентів з невисоким рівнем володіння мовою. Таке завдання може бути застосоване для розвитку навичок письма (наприклад, для написання плану доповіді на дошці, написання есе на задану тематику) та навичок читання (коли студенти читатимуть план доповіді або есе одnogрупника).

Для підготовки студентів II курсу до професійної англомовної комунікації можна використати принцип попереднього завдання, але зі зміною на відповідний рівню фаховий контекст.

– Suppose you are going to visit an international conference. Prepare a report on the topic “Brief Information About Pigs”.

Завдання для студентів магістратури може виглядати таким чином:

– Suppose you are a famous veterinarian and you are invited to consult a group of beginning farmers about swine breeding. Give detailed information about pigs.

Цікавим, на наш погляд, є завдання «Кубування» як вид інтерактивного навчання. «Технологія спрямована на кооперативний розгляд навчальних проблем у шести різних аспектах (за кількістю сторін куба) та включає опис, асоціювання, порівняння, аналіз, аргументацію та застосування якогось терміна або явища. Учасники гри, об'єднавшись у пари або групи, досліджують питання або явище з різних точок зору або у різних площинах» [6]. Необхідно зазначити, що «назви» сторін куба можуть змінюватися. Так, студенти I курсу здатні дослідити нескладні терміни (blood, heart), використовуючи опис, асоціювання, порівняння, аналіз, важливість для життя тварини та функцію таких понять. З метою дослідження для студентів II курсу можуть бути запропоновані процеси, що відбуваються в організмі тварини (наприклад, blood circulation). Студенти магістратури здатні аналізувати хвороби тварин (наприклад, Urolithiasis in Domestic Cats). Тоді завдання може включати опис хвороби, клінічні ознаки, порівняння з іншими хворобами, аналіз, аргументацію діагнозу та лікування.

Інший вид інтерактивного навчання – метод проєктів. «Метод проєктів є цінним способом реаль-

ного використання комунікативних вмінь, набутих в аудиторії. Він заохочує студентів перенестися у професійне середовище. Проектні роботи ідеальні для різнорівневих груп, оскільки кожне завдання можуть виконати студенти з різним рівнем підготовки. Кінцевим продуктом проектної роботи є усна або стендова презентація, дисплей матеріалів, доповідь, колаж тощо» [4, с. 24].

Прикладами завдань проектних робіт для студентів факультету ветеринарної медицини можуть бути такі: “Cow’s Stomach”, “Digestion in the Stomach of the Horse” (для I та II курсів) та “Demodicosis in Dogs (Prevention and Treatment)” (для магістратури) тощо.

Потужний потенціал для розвитку професійної англомовної комунікації має мережа Інтернет. Можна виділити такі онлайн-ресурси, як: вебсайти з текстами, вправами; словники; подкасти; англомовні онлайн-курси; навчальні відеоканали на YouTube [4, с. 25]; онлайн-підручники з ветеринарної медицини (для I, II курсів) та онлайн-книги (для студентів магістратури).

Мережа Інтернет створила можливості для проведення форумів. Наприклад, створення форуму з певної теми фахового спрямування іноземною мовою буде надзвичайно цікавим для студентів як перших курсів, так і студентів магістратури, що сприятиме підготовці до професійної англомовної комунікації. Власний ветеринарний блог англійською мовою спонукатиме як автора, так і коментаторів до опанування іноземною мовою. Неординарним та захоплюючим буде створення групи для майбутніх лікарів ветеринарної медицини в соціальних мережах англійською мовою. Студенти ветеринарної магістратури можуть бути включені до фахових форумів та груп безпосередньо із носіями мови.

Висновки. Отже, ефективна підготовка до професійної англомовної комунікації майбутніх лікарів ветеринарної медицини потребує урахування специфічних особливостей. Такими особливос-

тями вважаємо: вік та фахову компетентність здобувачів вищої освіти, міждисциплінарний характер дисциплін «Англійська мова професійного спрямування» та «Англійська мова у професійній діяльності», початковий рівень володіння англійською мовою групи та окремих студентів, використання інноваційних педагогічних технологій.

Перспективою подальших досліджень є розробка завдань для підготовки до професійної англомовної комунікації студентів факультету ветеринарної медицини з урахуванням зазначених особливостей.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Концептуальні засади державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти: проєкт / МОН України. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/konceptualni-zasady-derjavnoi-politykuschodo-rozvytku-angliiskoi-movy/> (дата звернення: 13.11.2019).
2. Панасенко Є.О. До проблеми професійної англомовної комунікації публічних управлінців в Україні. *Держава та регіони. Сер. Державне управління*. 2018. Вип. 1. С. 205–208.
3. Кузнєцова Н.Ю. Розвиток умінь усного монологічного мовлення студентів немовних вузів на основі професійно спрямованих текстів (на прикладі англійської мови). *Молодий вчений*. 2014. № 11 (14). С. 174–180.
4. Красненко О.М. Удосконалення лексичної компетентності ІТ студентів під час вивчення англійської мови. *World Science*. 2018. Vol. 5, № 3(31). URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24419/1/K_Brovko_VKAGFCCS.pdf (дата звернення: 13.11.2019).
5. Стрельнікова О. В. Інтерактивні методи викладання англійської мови на неспеціальних факультетах ВНЗ. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. Філологічна. 2009. Вип. 11. С. 568–576.
6. Мазко О.П. Інтерактивні технології формування культури педагогічної взаємодії майбутнього вчителя іноземних мов : навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 96 с.